

# Drámahárjehusat

Oasit Heli Huovinen oahppočájáanasbarggus

Rievddadin oktiibuot 9 drámahárjehusa Piäju<sup>1</sup> dárbbuid vuodul. Álgoálgosaš hárjehusat ledje mus váldooasis muittus, muhto muhtimiid gávden girjjis *Iloa ja leikkiä* (Karvonen, P. 2009).

Čuovvovažžan buvttán ovdán hárjehusaid, maid plánejit Piäju váras. Hárjehusaid nama maŋŋá lea ruoduid siste dat giellaoahppaášši, dahje eará giellaášši, mii duhkoraddama bokte hárjehallojuvvo.

## Joo-stoagus (máŋggaidlohku)

Jodiheaddji álggaha stohkosa hutkamiin omd. ”Mii leat bohccot”, masa buohkat vástidit ”Joo!”.

Buohkat leat bohccot dasságo gii nu gekse čuovvovaš ášši, man buohkat čájáhallet. Álot go gii nu evttoha, de earát čurvot ”Joo!”.

## Máinnasvealggástallan (sámi máinnaselliiguin ja ipmiliiguin)

Njeallje sierra máinnasealli: Stállu, Bieggaolmmái, Čáhkakakkis ja Gufihtar

Jodiheaddji jearrá, dovdetgo mánát dáid máinnaselliid ja dihtetgo makkárat dat leat. Dasto joavku hutká ovttas, ahte mo dat lihkadit. Buohkat galget lihkadit seammá láhkai. Dat guhte galgá earáid váldit gitta oazžu mearridit máinnasealli, ja dallego mánná beassá gittaváldin, de son čurve ovdamearkka dihte “Stállu”. Dalle buohkat lihkadit dego stállu. Stohkosii sáhtta ain lasihit odđa figuvraid. Stohkosa ulbmil ii leat viehkat gilvvu, muhto stohkosa bokte oahpásmuvvat sámi máinnaselliide. (Máinnasvealggástallama namma lea suomagillii oliohippa, muhto sámegillii dasa lea váttis gávdat vástideaddji sáni. Dasa lassin ii leat vuogas geavahit olio dahje figuvrra sáni ovdamearkka dihte Bieggaolbmás, guhte lea sámiid dološ ipmil.)

## Láibunstoagus (akkusatiiva, genetiiva, duála, gohččunhápmi)

Jodiheaddji lea dat gii láibu ja okta dahje guokte máná veahkehit su. Loahpat leat bulládaigi.

Stoagus álgá go láibu ja su veahkit bohtet iddes bargui, gávastallet ja bidjet čuovggaid ala. Eará mánát čužžot dán muttus vel ráidun (sii leat mahkáš láibunávdnasat ja ildus vuordimin). Láibut dahkagohtet dáiggi ja bidjet ain ovttá ávdnasa mahkáš stuorra lihtái (govahallojuvvon lihtái) ja sehkkejit dáiggi giedaiguin. Jodiheaddji jearahallá mánáin, ahte maid dáigái galgá bidjat, ja son rávve seammás “Njorres mielkki”, “geigemat sohkkara”, “lasihehpet vel kánel” jna.

Go dáigi lea válmmaš, de das čuhppojuvvojit bihtát ja juohke mánás ráhkaduvvo iežas lágan bullá.

Láibut hábmejtit, čijahit ja vuidet bulláid, ja loahpas gesset julggiin stuorra uvnna sisa. Válmmaš bullát stellejuvvojit čábbát oidnosii. Dán stohkosa jodiheaddji sáhtta varieret mielas mielde.

Dehálamos lea goittotge doallat “láiggiid iežas hálldus”, amas stohkosis šatta moivi.

## Joavkkuid ráhkadeapmi (nummirat, máŋggaidlohku, rumašlahtut, gohččunhápmi)

Jodiheaddji bidjá musihka čuodjat ja mánát ožžot dásut ja lihkadit friija musihka mielde. Go musihkka heaitá čuodjamis, jodiheaddji rávve ráhkadit sierralágan joavkkuid, ovdamearkka dihte: Biddjet golbma oaivvi/vihtta gieda/ovcci bealggi jna oktii.

Dahje: Oza skihpára, geas lea seamma ivdnásaš báidi go dus/ seamma lágan suohkut / seamma guhkes vuovttat jna go dus.

Dahje elliiguin: Mánát besset leat eallit: čieža guoli/golbma bussá/guokte bohcco jna.

---

<sup>1</sup> Anarâškielâ kielâpiervâl

### **Čálmmehis dálon (eallit, mánggaidlohku)**

Válljejuvvo okta, guhte lea dálon. Su čálmmi čadnojuvvojit čihkosii, ja son čuožžu guovtti stuolu gaskkas. Stuolut leat mahkáš verrát. Juohke mánná mearrida mii elliid son lea, muhto ii mital dan jitnosit. Jodiheaddji bealljái sáhtá gal savkalit dan. Dálon čuorvugoahá elliid omd. “Buot bussát deike”, dalle bussát geahččalit njáhkát verráhis sisa nu, ahte dálot ii fuomáš dan ja fáhte su gitta. Jus dálon guoská, de dalle báhcá gitta ja ferte máhccat ruovttoluotta. Stoagus joatkašuvvá nu guhká go buot eallit leat beassan verráha čada, dahje go ovtas mearriduvvo, ahte stoagus nohká.

### **Njuikkodanstillgovat (adjektiivvat, mánggaidlohku)**

Jodiheaddji bidjá musihka čuodjat, ja mánát ožžot dánsut ja lihkadit friija. Go musihkka heaitá čuodjamis, galgá bisánit ovtta sadjái. Jodiheaddji vállje ovtta mánáin, guhte oázžu leat “áššedovdi”, ja jearrá mánás omd. maid son oaidná? Jodiheaddji sáhtá jearrat maid lasi gažaldagaid, ja varieret stohkos ovdamearkka dihte. Jus mii livččiimet elliidgárddis, dáiddačájáhusas, bigálasas, jna.

### **Juos don leat, de mun lean (assosiašuvnnat)**

Vuosttas álggaha ja mánná “lávddi ala” ja dadjá ovdamearkka dihte “Mun lean muorra”. Čuovvovaš mánná ja dadjá “Jos don leat muorra, de mun lean \_\_\_\_\_”(gekse ieš). Ná galgá joatkit dassá go buohkat leat mielde čájálmasas. Stohkosa sáhtá maid joatkit ovdamearkka dihte nu, ahte juohkehaš ráhkada jienaid, dahje govva sáhtá lihkašgoahhtit/eallit. Stohkosa sáhtá ollašuhttit maid nu, ahte vuosttasin boahtán mánná máhccá gehččiid jovkui ja govva molsašuvvá oppa áigge.

### **Pantomimaárvádusstoagus (vearbbat)**

Jodiheaddji čájeha ovtta mánái goartta, mas lohkaš vearba ja das lea maid govva doaimmas. Mánná čájáhallá goartta doaimma, ja earát geahččalit árvidit mii vearbbaid lea gažaldagas. Go gii nu lea árvidan vearbba, de goarta čájehuvvo velá buohkaide.

### **Alfabehtat gorudiin (alfabehtat oahpisin)**

Jodiheaddji bidjá musihka čuodjat ja mánát sáhttet lihkadit friija. Go musihkka heaitá čuodjamis, jodiheaddji čájeha man nu bustávva ja dadjá dan jitnosit. Mánát geahččalit dan maŋŋá ráhkadit iežaset gorudiin bustávva. Dán sáhtá stoahkat maid bárralágaid dahje joavkun.

Heli Huovinen

Teáhterovdanbuktimabagadalli

Davvisámegillii heivehan: Maiju Saijets